

Ondermijning en duurzaamheid

Jan van Vulpen
Nathan Gradisen

10 november 2020

Ondermijning en duurzaamheid

Ondermijning en duurzaamheid

- Duurzaamheid
- Voorbeelden fraude
- Ondermijning en Wet Bibob
- Voorbeelden

Ondermijning en duurzaamheid

Duurzaamheid?

- Klimaatproblematiek - Parijs, Green Deal: klimaatakkoord, RES
- Nieuwe producten, markten
- Investerings – nieuwe markt – nieuwe regels
- Kansen criminaliteit
- Vergunningen en subsidies
- Greenwashen, fraude, oneerlijke concurrentie

Ondermijning en duurzaamheid

Voorbeelden duurzaamheid en fraude

- Nederlandse Emissieautoriteit (Nea): Fraude met certificering duurzame biodiesel
  - [ECLI:NL:RBOVE:2019:3075](#)
- Actieve aanpak fraude biologisch vlees nodig (NVWA en ILT)
- Fraude van kustvissers
- Fraude met Investeringssubsidie (RVO)
- Foute financiële constructies (AFM - Wet op het financiële toezicht)
- Fraude door mestfabrieken (RVO, provincie)

Ondermijning en duurzaamheid

Ondermijning?

- *“de vermenging van de onderwereld en de bovenwereld, de sluipende bedreiging van de integriteit van het openbaar bestuur, overheidsambtenaren en bedrijfsleven, bedreigde bestuurders en ambtenaren, afpersingspraktijken, de innesteling”*
- Strafrecht, bestuursrecht (handhaving) en de Wet Bibob
  - Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur;
- art. 1 Wet Bibob:
  - Beschikkingen, gemeentelijke vergunningen en ontheffingen, subsidies, vastgoedtransacties, gegadigden voor een overheidsopdracht (aanbestedingen)

Ondermijning en duurzaamheid

Wet Bibob: in het omgevingsrecht

- activiteit art 2.1 onder a (bouwen) Wabo
- limitatief-imperatief stelsel
- activiteit art 2.1 onder e (oprichting veranderen of in werking hebben van een inrichting) Wabo
- art. 2.10 Wabo : limitatief-imperatief stelsel
- art. 2.20 : Bibob-toets
- Toepassen Wet Bibob: art. 2.20 en 5.19 Wabo en art. 15 Meststoffenwet

Biogascentrale (voedselresten omzetten in energie) - geurcontouren

Ondermijning en duurzaamheid

Biogascentrale

- Strafrechtelijk onderzoek OM
- Inzet wet Bibob
- Intrekken milieuvergunning

Ondermijning en duurzaamheid

Windpark X

- Veel nieuwe investeringspartijen en (financiële) participatie
- Strafrechtelijke vervolging (hoofdinvesteerder)
- Hoe ontdek je het?
- Bibob-Onderzoek – art. 1 en 3 Bibob en art. 2.1 en 2.20 Wabo
- Wind- en zonneparken
  - Bouwen
  - afwijken bestemmingsplan

Ondermijning en duurzaamheid

Wet Bibob

art. 3 lid 1 Bibob

"Voor zover bestuursorganen bij of krachtens de wet daartoe de bevoegdheid hebben gekregen, kunnen zij weigeren een aangevraagde beschikking te geven dan wel een gegeven beschikking intrekken, indien ernstig gevaar bestaat dat de beschikking mede zal worden gebruikt om:

- a. uit gepleegde strafbare feiten verkregen of te verkrijgen, op geld waardeerbare voordelen te benutten of*
- b. strafbare feiten te plegen."*

art. 3, lid 2 Wet Bibob: mate van "ernstig gevaar":

- feiten en omstandigheden of redelijkerwijs vermoeden
- ernst van vermoeden
- aard relatie
- grootte van voordelen

Ondermijning en duurzaamheid

Wet Bibob

- Stroman – zakelijk samenwerkingsverband (art. 3, lid 4, Wet Bibob)
- Beperkingen Bibobonderzoek gemeente
- Landelijk Bureau Bibob – LBB
  - art. 2.20, lid 2, Wabo
  - art 9, art. 30, lid 4 en 5 Wet Bibob

Ondermijning en duurzaamheid

Wet Bibob

- LBB-advies - relevante onduidelijkheden
  - ABRvS 20 september 2017, ECLI:NL:RVS:2017:2556
- Beslistermijn opschorten (art. 31 Wet Bibob)
- Informeren (art. 32 Wet Bibob)
- Strafbaar feit staat los van vergunning
  - Mestfraude (ECLI:NL:RVS:2017:1218)

Toepassing Wet Bibob

A-grond

- S.f. waarmee voordeel is behaald dat mogelijk kan worden benut
- Art. 3 lid 2: mate van gevaar wordt vastgesteld op basis van
  - a. feiten en omstandigheden die erop wijzen of redelijkerwijs doen vermoeden dat de betrokkene in relatie staat tot s.f.
  - b. ingeval van vermoeden de ernst daarvan
  - c. de aard van de relatie en
  - d. de grootte van de verkregen of te verkrijgen voordelen

Toepassing Wet Bibob

B-grond, artikel 3 lid 3

Voorzover het ernstig gevaar als bedoeld in het eerste lid, aanhef en onderdeel b, betreft, wordt de mate van het gevaar vastgesteld op basis van:

- a. feiten en omstandigheden die erop wijzen of redelijkerwijs doen vermoeden dat de betrokkene in relatie staat tot strafbare feiten die zijn gepleegd bij activiteiten die overeenkomen of samenhangen met activiteiten waarvoor de beschikking wordt aangevraagd dan wel is gegeven,*
  - b. ingeval van vermoeden de ernst daarvan,*
  - c. de aard van de relatie en*
  - d. het aantal van de gepleegde strafbare feiten.*
- Strafbare feiten kunnen zich mogelijk herhalen/opnieuw voordoen (recidive)
  - Het moet gaan om strafbare feiten die zijn gepleegd bij activiteiten die samenhangen met activiteiten waarvoor de beschikking wordt aangevraagd/is gegeven

Toepassing Wet Bibob

B-grond, samenhangcriterium omgevingsvergunning milieu

ABRvS 6 februari 2019, ECLI:NL:RVS:2019:350:

- vergunning t.b.v. over- en opslag, be- en verwerking bouw- en afvalstoffen
- Afdeling: in dat kader vinden vervoer van afvalstoffen van en naar inrichting plaats
- vervoer houdt verband met activiteiten waarop vergunning betrekking heeft (verwijzing naar Memorie van Toelichting)
- dat voor transport van afval aparte vergunning nodig is, maakt dat niet anders

Toepassing Wet Bibob

B-grond, samenhangcriterium omgevingsvergunning milieu

ABRvS 10 mei 2017, ECLI:NL:RVS:2017:1218:

- voldoende samenhang als vergunning het plegen van de strafbare feiten kan faciliteren
- strafbare feiten zijn begaan bij handelingen met dierlijke meststoffen en varkens bij varkenshouderijen
- vergunningen zien op (activiteiten die in direct verband staan met) exploitatie varkenshouderij, waaronder transport, opslag, verwerking van varkens en/of mest
- college kon zich op standpunt stellen dat strafbare feiten zijn gepleegd bij activiteiten die in verlengde liggen van vergunde activiteiten

Toepassing Wet Bibob

B-grond, samenhangcriterium omgevingsvergunning bouwen

ABRvS 17 juli 2019, ECLI:NL:RVS:2019:2450:

- college trekt vergunning voor bouw van een woongebouw in
- ernstig gevaar door eerder niet-naleven belastingwetgeving en milieuwetgeving
- Afdeling: aan samenhangcriterium is voldaan. Er is sprake van overtreden belastingwetgeving die specifiek samenhangt met realisatie en gebruik van bouwwerk. Bovendien zijn milieuovertredingen gepleegd bij activiteiten die samenhangen met bouwactiviteiten waarvoor vergunning is gevraagd

Besluitvorming

Expireren omgevingsvergunning bouw

- omgevingsvergunning voor bouwen van bouwwerk is verleend voor activiteiten met aflopend/eindig karakter
- voor het (verder) in stand houden van bouwwerk geldt geen omgevingsvergunningplicht
- vergunning verliest zijn werking (expireert) als activiteit is afgelopen, beëindigd of voltooid

(MvT Wabo, *Kamerstukken II* 2006-2007, 30 844, nr. 3, p. 22)

Besluitvorming

Belangenafweging bij ernstig gevaar

Artikel 3 lid 5 Wet Bibob: weigering/intrekking moet evenredig zijn met mate van gevaar en bij b-grond: met ernst van strafbare feiten

ABRvS 6 februari 2019, ECLI:NL:RVS:2019:350:

- Geen sprake van situatie waarin overheid met verlening van vergunning ongewild betrokken raakt bij faciliteren strafbare feiten
- Ernst en aard strafbare feiten en tijdsverloop rechtvaardigen niet dat aan vergunning voor bestaande inrichting beperkte geldigheidsduur wordt verbonden. Dat inrichting reeds is vergund, moet bij evenredigheid worden betrokken.

Besluitvorming

Voorschriften

Artikel 3 lid 7 van de Wet Bibob

- als geen sprake is van ernstig gevaar, kan bestuursorgaan bij mindere mate van gevaar voorschriften verbinden aan beschikking
- voorschriften moeten zijn gericht op het wegnemen of beperken van het gevaar
- ook bij ernstig gevaar als ernst strafbare feiten weigeren/intrekken niet rechtvaardigt

Besluitvorming

Voorschriften

ABRvS 23 oktober 2019, ECLI:NL:RVS:2019:3587

- voorschrift: vergunninghouder mag niet in relatie staan tot strafbare feiten, ziet ook op willekeurig andere toekomstige strafbare feiten
- voorschrift is niet toegespitst op het wegnemen of beperken van gevaar, gerelateerd aan de bevindingen in het LBB-advies
- voorschrift is niet in overeenstemming met artikel 3 lid 7 van de Wet Bibob.

Misbruik en oneigenlijk gebruik subsidie

Mogelijkheden

- subsidieverlening intrekken of wijzigen (artikel 4:48 lid 1 en 4:50 lid 1 Awb);
- subsidie lager vaststellen (artikel 4:46 lid 2 Awb);
- subsidievaststelling intrekken of wijzigen (binnen 5 jaar) (artikel 4:49 lid 1 Awb).

Misbruik en oneigenlijk gebruik subsidie

Subsidieverlening

Subsidieverlening intrekken of wijzigen, en subsidie lager vaststellen is mogelijk als:

- gesubsidieerde activiteiten niet (geheel) plaatsvinden;
- subsidieontvanger niet heeft voldaan aan verplichtingen;
- subsidieontvanger onjuiste of onvolledige gegevens heeft verstrekt en juiste of volledige gegevens zouden tot andere subsidieverlening hebben geleid; of
- subsidieontvanger wist/behoorde te weten dat subsidieverlening anderszins onjuist was.

Misbruik en oneigenlijk gebruik subsidie

Subsidievaststelling

Subsidievaststelling intrekken of wijzigen is mogelijk als:

- na subsidievaststelling feiten of omstandigheden bekend worden op grond waarvan de subsidie lager zou zijn vastgesteld;
- subsidieontvanger wist/behoorde te weten dat subsidievaststelling onjuist was; of
- subsidieontvanger na subsidievaststelling niet heeft voldaan aan verplichtingen.

Misbruik en oneigenlijk gebruik subsidie

Jurisprudentie

ABRvS 8 februari 2000, ECLI:NL:RVS:2000:AA5252:

- subsidie voor verbetering 18 woningen verleend op basis van facturen van aannemer
- onderzoek Belastingdienst: drie creditnota's van aannemer aan subsidieontvanger
- intrekking van verleningsbesluit heeft een reparatoir karakter, grond ligt in niet voldoen aan voorwaarde van verstrekken juiste gegevens. College mocht gebruik maken van bevoegdheid
- gehele subsidie is onverschuldigd betaald: geen onderscheid tussen gedeelte waarop wellicht wel aanspraak gemaakt kon worden en door fraude onverschuldigd betaald gedeelte

Misbruik en oneigenlijk gebruik subsidie

Jurisprudentie

CBB 23 juli 2019, ECLI:NL:CBB:2019:293:

- in subsidieaanvraag voor warmtepomp d.d. 4 juli 2017 vermeld: "(verwachte) aankoopdatum 4 juli 2017"
- subsidie verleend voor installatie
- op formulier ter vaststelling subsidie als aankoopdatum 30 juni 2017 vermeld
- subsidie vastgesteld op nihil: wanneer dit bekend was geweest, was geen subsidie verleend. Geen stimulerend effect, verplichting was al aangegaan vóór aanvraag
- CBB: Minister van EZ heeft van zijn bevoegdheid gebruik kunnen maken

Contact

Jan van Vulpen

06 - 52 45 12 19

j.van.vulpen@hekkelman.nl

Nathan Gradisen

06 - 81 15 40 13

n.gradisen@hekkelman.nl

